

Tromsø kommune

Byråd for helse og omsorg

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep

0030 OSLO

Deres ref.:
14/242

Vår ref.:
14/503 /17235/14-G00 &13

Saksbehandler:
Trond Brattland
Telefon:
77 79 00 17

Dato:
01.04.2014

SVAR - HØRING - RESERVASJONSORDNING FOR FASTLEGER

Den vedlagte høringsuttalelsen ble vedtatt av kommunestyret i Tromsø den 26.3.2014 med følgende tillegg:

- Tromsø kommune vil advare mot å gi fastleger mulighet til å reservere seg mot å fastsette svangerskapets varighet og «alle handlinger som inngår i prosessen fra å motta en kvinnes spørsmål eller begjæring om abort» slik det fremkommer i høringsuttalelsen side 19. Pasientens rett til å motta denne typen informasjon skal ikke avhenge av legens personlige oppfatninger.
- Skulle likevel endringene bli vedtatt ønsker Tromsø kommune å reservere seg mot å innføre disse.

Med vennlig hilsen

Kristoffer Kanestrøm
Byråd for helse og omsorg

42/14

SAKSFRAMLEGG

Deres ref.:

Vår ref.:

14/503 /7175/14-G00 &13

Saksbehandler:

Kristoffer Kanestrøm

Dato:

24.02.2014

Telefon:

77 79 19 31

Saken skal behandles i følgende utvalg:

BYRÅDET
HESO
KST

HØRING – RESERVASJONSORDNING FOR FASTLEGER

::: Sett inn innstillingen under denne linja IKKE SLETT LINJA ↓

Innstilling til vedtak:

Høringsuttalelse vedrørende reservasjonsmulighet for fastleger vedtas og oversendes helse- og omsorgsdepartementet.

::: Sett inn innstillingen over denne linja IKKE SLETT LINJA ↑

Øyvind Hilmarsen
Byrådsleder

Kristoffer Kanestrøm
Byråd for helse og omsorg

... Sett inn saksutredningen under denne linja IKKE SLETT LINJA ↓

Saksutredning:

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt ut et høringsnotat om endringer i lover og forskrifter knyttet til fastlegers reservasjonsmulighet. Det gjelder endringer i helse- og omsorgstjenesteloven, fastlegeforskriften og forskrift om brukerrettigheter i fastlegeordningen.

Høringsfristen er 30. april 2014.

Formålet er å åpne opp for at kommunene skal kunne inngå avtaler med fastleger om at fastlegen kan reservere seg mot henvisning og behandling ved alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død. Med dette menes først og fremst abort, men det gis også rom for å innføre forskrift om reservasjon mot aktiv dødshjelp dersom dette senere skulle bli aktuelt. Hjemmelen skal ikke omfatte forskrivning eller innsetting av prevensjon eller henvisning til assistert befruktning.

Forslag til endringer i lov og forskrifter

Den foreslåtte reservasjonsordningen er ingen rettighet for fastlegene. Det er opp til kommunene å vurdere om man vil inngå slike avtaler. Det er kommunen som har ansvar for å sikre alle som bor og oppholder seg i kommunen nødvendig helsehjelp. Derfor må kommunen vurdere om en slik reservasjonsmulighet vil kunne gjennomføres i egen kommune på en slik måte at innbyggerne sikres rett på nødvendig helsehjelp.

I dette ligger at kommunen må sikre at det er nok leger i kommunen til at pasienter som har behov for henvisning for denne problemstillingen faktisk kan få dette, og at pasienter som ikke ønsker å ha en lege som har inngått avtale om reservasjon faktisk har andre fastleger å velge mellom.

Den praktiske ordningen rundt en slik eventuell reservasjon innebærer at en fastlege som ønsker å reservere seg mot henvisning til abort først vil måtte inngå en skriftlig avtale med en annen fastlege om å ta imot og henvise de aktuelle pasientene innen neste virkedag.

Når kommunen har inngått avtale med en fastlege som ønsker å reservere seg må fastlegen sende brev ut til sine listeinnbyggere og informere om dette. I tillegg må kommunen sikre befolkningen informasjon om hvilke fastleger som har inngått slik avtale og hvilke som ikke har gjort dette.

Endringen i den kommunale helse- og omsorgstjenesteloven omhandler å gi hjemmel til forskrift om mulighet for fastleger å reservere seg knyttet til de nevnte problemstillingene.

Endringen i fastlegeforskriften inneholder de praktiske forholdene rundt reservasjonsprosessen.

Endringen i forskrift om brukerrettigheter i fastlegeordningen innebærer at det å bytte fastlege fra en som har inngått avtale med kommunen om reservasjon ikke teller med som et ordinært fastlegebytte, men kommer i tillegg.

Praktisk betydning for Tromsø kommune

Tromsø kommune har ingen fullgod oversikt over hvor mange fastleger det er i Tromsø som vil benytte seg av en eventuell reservasjonsmulighet. Men basert på tidligere samtaler med fastlegene har kommunen et inntrykk av at det dreier seg om svært få personer.

I forbindelse med diskusjonen rundt den eventuelle reservasjonsmuligheten har det imidlertid kommet fram at det er en fastlege i Tromsø kommune som per i dag praktiserer en form for reservasjon mot henvisning til abort. Regelverket hjemler ikke i dag en slik reservasjonsmulighet, men Tromsø kommune har valgt å avvente oppfølging av denne fastlegen inntil regelverket rundt reservasjonsmulighet er avklart og at kommunen har tatt et generelt standpunkt i saken.

Tromsø kommune har mange fastleger slik at det vil være mange å velge mellom for personer som ikke ønsker å ha en fastlege som har inngått en avtale om reservasjon. Det forventes derfor også at den administrative belastningen med å gjennomføre en slik ordning vil være liten.

Byrådets vurdering – forslag til høringsuttalelse

Allmennleger og fastleger tilknyttet den kommunale helse- og omsorgstjenesten har per i dag ingen lov- eller forskriftsfestet rett til å reservere seg av hensyn til samvittighetskonflikter. Dette gjelder for eksempel oppgaver knyttet til prevensjon og familieplanlegging samt henvisning til assistert befruktning eller abort. Tromsø kommune ser ikke behov for å endre på dagens regler.

Tromsø kommune vil understreke at alle skal være sikret lik rett til helsehjelp. Dette må skje uavhengig av bosted eller valg av fastlege. Som pasient bør man ha tilgang til alle allmennlegetjenester man har behov for hos sin faste lege. Legens personlige oppfatninger må ikke hindre tilgang til en likeverdig og forutsigbar helsetjeneste for pasientene.

Reservasjonsmulighet vil i realiteten innebære at en lege må henvise pasienten til en annen lege, som så henviser til behandling. Tromsø kommune vil stille spørsmål ved den prinsipielle forskjellen mellom det å henvise pasienten til behandling og det å henvise pasienten til en annen lege som henviser til behandling.

I praksis er det slik at en pasient som ønsker abort må skrive under på en begjæring om abort. Dette innebærer også en signatur på at informasjon er mottatt. Legen signerer på samme begjæring, men det er da en signatur på at relevant informasjon er gitt. Dette skiller en begjæring fra en henvisning der legen signerer på at han/hun har vurdert pasienten og kommet frem til at en henvisning er riktig.

Dermed tar ikke fastlegen i praksis noen avgjørelse om abort, men er kun en praktisk tilrettelegger. Det er man strengt tatt også dersom man inngår en avtale med en annen lege om å gjøre denne tilretteleggingen. Det kan derfor stilles spørsmål med hva man egentlig oppnår gjennom en slik reservasjonsordning.

En fordel med forslaget til reservasjonsmulighet er at informasjonsplikten som er knyttet til reservasjonen gjør det lettere for publikum å vite hvilke fastleger som reserverer seg mot abort og hvilke som ikke gjør det. Diskusjonen som har gått rundt reservasjonsordningen har vist at det frem til nå har vært praktisert en mer uformell reservasjonsordning som ikke har vært underlagt krav til informasjon. Men en svakhet med informasjonsplikten som

følger av den foreslåtte reservasjonsordningen er at den ikke tar høyde for at leger som reserverer seg kan ha andre arbeidsforhold som for eksempel helsestasjonsleger eller som vikar for en annen lege.

Dersom man åpner for en reservasjonsordning for fastleger, vil det kunne reise spørsmålet om også andre yrkegrupper skal kunne reservere seg mot deler av sine arbeidsoppgaver. Tromsø kommune ønsker ikke en slik utvikling.

Tromsø kommune støtter ikke de foreslåtte lov- og forskiftsendringene som skal åpne for reservasjonsmulighet for fastleger.

Tromsø kommune vil påpeke at dersom endringene skulle bli vedtatt er det viktig å sikre retten til å skifte fastlege for pasienter som står på en liste hos leger som har reservert seg. Forutsigbarhet for pasientene må sikres gjennom god informasjon.

... Sett inn saksutredningen over denne linja IKKE SLETT LINJA↑